

DSI V DRŽAVNEM ZBORU PREDSTAVLJA STALIŠČA DO DIREKTIVE O AVTORSKIH PRAVICAH

Države članice EU imajo le še do 7. junija letos čas, da implementirajo Direktivo o avtorskih pravicah na enotnem digitalnem trgu. Kot vse kaže, velika večina držav, med katerimi je tudi Slovenija, tega roka ne bo ujela. Ker še ni znano, v kateri fazi sprejemanja Direktive je Slovenija, smo se v Društvu slovenskih avdiovizualnih igralcev (DSI) odločili, da bomo naše poglede na Direktivo predstavili vsem poslanskim skupinam v Državnem zboru Republike Slovenije. Doslej smo se sestali s polovico poslanskih skupin, do konca meseca pa naj bi se sestali še s preostalimi. "Poslanci bodo na koncu tisti, ki bodo odločali o zakonu, zato je nujno, da poznajo naša stališča. Predlani sprejeta Direktiva je ena najpomembnejših zakonodaj na področju avtorskih pravic v EU, saj prvič v zgodovini predvideva pravično in proporcionalno nadomestilo za avdiovizualne ustvarjalce na evropski ravni", je poudaril predsednik DSI Sebastijan Cavazza.

Ob tem je dodal, da je takojšnja implementacija Direktive še toliko bolj pomembna v času pandemije koronavirusa, ko večina avdiovizualnih ustvarjalcev oz. igralcev zaradi različnih omejitev ne more delati, spletne platforme pa beležijo najboljše poslovne rezultate v zgodovini. Število naročnikov videa na zahtevo se je lani na globalni ravni v primerjavi z letom poprej zvišalo za 26 odstotkov na 1,1 milijarde (več o tem: <https://aipa.si/sl/Novice/2021/Marec/VoD-platforme-lani-prvic-z-vec-kot-milijardo-narocnikov>). Število naročnikov spletnih platform se povečuje tudi v Sloveniji, kar pomeni tudi večje število prihodkov. Od teh prihodkov ne slovenski avdiovizualni ustvarjalci ne Slovenija nimajo nič. Ustvarjalci ne dobijo nadomestil, Slovenija pa ne dobi davkov, saj največje platforme davke plačujejo le v ZDA ali kakšnih eksotičnih otokih z milo davčno zakonodajo.

Če državi ni mar, da bi pobrala davke, pa bi morala vsaj poskrbeti za izvajalce. Izvajalci in njihove družine v teh težkih časih namreč ne morejo računati na prihodke z naslova uporabe del na spletu, ker ni ustrezne zakonodaje, ampak morajo čakati na pomoč države. To vsekakor ne bi bilo potrebno, če bi države članice EU (tudi Slovenija) že izvajale Direktivo. Tako pa bo obdobje pandemije prineslo rekordne prihodke zgolj in samo spletnim platformam, ki uporabljajo dela ustvarjalcev, slednji pa ne bodo dobili nič oz. zelo malo.

V DSI zato slovenske odločevalce znova pozivamo, da Slovenija čim prej implementira Direktivo, saj igralci, navkljub povečani uporabi avdiovizualnih del, še vedno ne dobivamo primernih nadomestil. Slovenski filmski igralci smo pri nadomestilih iz sorodnih pravic v primerjavi s kolegi iz drugih držav (pa tudi v primerjavi z drugimi ustvarjalci v Sloveniji, npr. glasbeniki) zakonsko izrazito diskriminirani. Igralec ima po skoraj četrt stoletja starem zakonu pravico le do nadomestila za privatno ali drugo lastno reproduciranje, ki pa je do lani 'živel' zgolj na papirju.

Igralci že več let tako opozarjamo tudi na neenako obravnavo izvajalcev, katerih izvedbe so posnete na fonogramih (posnetek zvoka) in izvajalcev, katerih izvedbe so uporabljene v avdiovizualnih delih (skupen posnetek zvoka in slike). Prvi imajo namreč za javno priobčitev fonograma s svojo izvedbo zakonsko pravico do nadomestila, drugi pa ne. Tako prihaja do absurdne situacije, ko isti izvajalec za javno priobčitev svojega glasbenega posnetka dobi plačilo, če pa se javno priobči njegov kratki glasbeni videofilm, s čimer končni uporabnik od izvajalca poleg zvočne dobi tudi vizualno izvedbo, pa za to ne prejme nič. Ta anomalija in neenaka obravnava istovrstnih (in celo istih) imetnikov pravic je neprimerna in krivična, je pa relativno hitro rešljiva z nekaj politične

volje. Na to namreč kažejo primeri iz držav (npr. Španija, Poljska, Srbija ter celo Mongolija, Severna Makedonija in Kosovo), ki so zakonsko zagotovile enake pravice vsem izvajalcem, ne glede na vrsto posnetka njihove izvedbe.

V DSI tudi poudarjamo, da investicija v kulturo in kreativnost ni le investicija v prihodnje generacije, ampak je tudi investicija v pomemben del slovenskega gospodarstva. Slovenski avdiovizualni sektor eden od stebrov slovenskega gospodarstva, z izredno visoko dodano vrednostjo in odlično orodje za promocijo Slovenije.

Kot je razvidno iz Študije državnih podpor ter ekonomskih in fiskalnih učinkov avdiovizualne industrije v Sloveniji, (več o tem https://aipa.si/media/uploads/files/Studija_AVI_FINAL_20_9_2019.pdf), ki jo je pripravil Deloitte Slovenija, je dodana vrednost zaposlenega v avdiovizualnem sektorju višja, kot pri izvoznikih. Prav tako pa je velik tudi prispevek, ki ga avdiovizualni sektor daje slovenskemu gospodarstvu. Če želimo, da bodo slovenski ustvarjalci še naprej tako uspešni, pa jim mora država v teh kriznih časih pomagati. Ustrezna implementacija Direktive, skupaj s pravičnim in proporcionalnim nadomestilom, bi bil korak v pravo smer.